

Pohjois-Savon aluetalouskatsaus

Syksy 2018

TIIVISTELMÄ.....	2
1 ALUETALOUS POHJOIS-SAVOSSA JA KOKO MAASSA.....	4
1.1 Liikevaihto	4
1.2 Vienti	5
1.3 Palkkasumma	7
2 ALUETALOUS SEUDUTTAIN	8
2.1 Liikevaihto	8
2.2 Vienti	10
2.3 Palkkasumma	11
3 MAAKUNTIEN KEHITYKSEN VERTAILU	12
4 TYÖVOIMAVARAT JA TYÖLLISYYS	13
5 TOIMIALOJEN TRENDIT V.2005 - KESÄKUUN 2018	14
LIITE: TIETOSISÄLLÖN KUVAUS	17

Aluetaloukatsauksessa käytetty seutukuntajako

Kuopion seutu	Kuopio, Siilinjärvi
Ylä-Savon seutu	Iisalmi, Kiuruvesi, Vieremä, Sonkajärvi, Lapinlahti
Varkauden seutu	Varkaus, Leppävirta
Sisä-Savon seutu	Suonenjoki, Rautalampi, Tervo, Vesanto, Pielavesi, Keitele
Koillis-Savon seutu	Kaavi, Tuusniemi, Rautavaara

TIIVISTELMÄ

POHJOIS-SAVON KASVU TASAANTUNUT- KOKO MAAN TALOUS VAHVASSA KASVUSSA

Vuoden 2018 alkupuolisko osoittaa tasaisen kasvun jatkuvan Pohjois-Savossa. Koko maan tilanne on parantunut ja kasvu on saavuttanut Pohjois-Savon tason, jossa kasvu alkoi noin vuotta aikaisemmin. Hyvän talouskehityksen keskeinen syy on maailmantalouden vahva veto, jonka hyödyntämistä kohentunut kilpailukyky tukee. Suurten talousalueiden vahva vire kiristää kilpailua työvoimasta ja heijastuu jo maan sisäiseen muuttoliikkeeseen. Tällä hetkellä Suomessa maan sisäistä muuttovoittoa saavat vahvimmin Uusimaa, Pirkanmaa sekä Varsinais-Suomi.

Alkuvuonna Pohjois-Savon väkimäärä väheni -740. Maan sisäinen muuttoliike oli -345 tappiolla, siirtolaisia saatiin lisää 259 ja kuolleita oli -654 enemmän kuin syntyneitä. Kuopion seutu on ainoa väestöään lisäävä seutu. Ylä-Savon ja Koillis-Savon tappiot ovat vähän pienentyneet, Varkauden seudun ja Sisä-Savon kasvaneet vuoden takaisesta. Kokonaisuudessaan koko Itä-Suomen väestökehitys on laskeva. Etelä-Savossa väki väheni tammi-elokuussa -1767, Pohjois-Karjalassa -734 ja Kainuussa -555.

Liikevaihdossa tasaista kasvua – koko maa myös vahvistunut

Kuluvan vuoden tammi-kesäkuussa kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi maakunnassa +5,2 % edellisvuodesta. Koko maassa kasvua oli +5,6 %. Alkuvuoden kehityksen jatkuessa vuodesta 2018 olisi tulossa neljäs peräkkäinen hyvän kasvun vuosi, joskin ilmassa on hiipumisen merkkejä. Tässä raportissa seurannassa olevista toimialoista eniten liikevaihto kasvoi metalliteollisuudessa (+9,8 %), jossa kasvu on reilusti pitkän ajan keskiarvon yläpuolella. Puutuoteteollisuudessa liikevaihto kasvoi myös voimakkaasti (+3,2 %). Kaupan ja matkailun liikevaihdon alkuvuoden kehitys osoittaa elpymisen merkkejä. Alojen liikevaihto kasvoi alkuvuonna +3,0 %.

Liikevaihto kasvoi kaikilla seuduilla paitsi Koillis-Savossa. Kuopion seudulla liikevaihto kasvoi alkuvuonna +4,5 %. Varkauden seudulla liikevaihdon vuotuiset vaihtelut sekä ylös että alas ovat olleet suuria. Vuoden 2018 alkupuoliskolla Varkauden liikevaihto nousi +5,7 %, mikä on selvästi pitkän ajan keskiarvon yläpuolella. Ylä-Savossa alkuvuonna 2018 liikevaihto kasvoi +8 %, joka on selvästi pitkän ajan keskiarvoa parempaa. Koillis-Savo on nykyisin pieni tilastoalue, missä muutaman yrityksen kehitys heilauttaa lukuja ylös tai alas. Alkuvuonna 2018 liikevaihto supistui -2,9 %. Sisä-Savossa tammi-kesäkuussa 2018 liikevaihto kasvoi +3,8 %. Sisä-Savossakin kehitys on hieman pitkän ajan kasvua heikompaa.

Vientikehitys maltillisempaa kuin vuonna 2017 – hyvä vire silti jatkuu

Pohjois-Savon vienti ei alkuvuonna ole yltänyt viime vuoden kasvun tasolle, mutta kasvua oli vielä kuitenkin 5,8 %. Koko maassa vienti (+8,3 %) jatkaa viime vuonna alkanutta vahvaa kasvuaan. Vienti on ollut vahvaa Pohjois-Savon suurimmalla vientialalla eli metalliteollisuudessa (+7,4 %), mutta viime vuoden poikkeukselliseen 19 % kasvuun ei yllätä. Puutuoteteollisuudessa ei alkuvuonna ole viennissä tapahtunut merkittävää kasvua Pohjois-Savossa, kun taas koko maassa alan vienti kasvoi 10,8 %.

Varkauden seutua lukuun ottamatta eri seutujen viennin pitkän ajan keskiarvo on hyvällä tasolla. Kuopion seudulla alkuvuoden vientikehitys on ollut heikkoa (+0,1 %). Ylä-Savossa kone- ja metalliyriyten ketju on kovassa kasvussa ja sen tuotteista pääosa menee vientiin. Vuoden 2017 kaltainen kasvuvire (+22 %) jatkuu edelleen hyvällä alkuvuoden 14 % vauhdilla. Varkauden seudulla viennin arvo nousi +5,8 %, eli tulossa olisi kolmas kasvun vuosi useamman heikon vuoden jälkeen. Sisä-Savossa on takana kaksi huimaa kasvun vuotta, mutta alkuvuonna 2018 vienti laski -0,9 %.

Palkkasumma kasvussa

Pohjois-Savossa yritysten maksama palkkasumman kasvu on pidemmällä aikavälillä ollut samaa 3 % vuosikasvun tasoa kuin koko maassa. Tammi-kesäkuussa palkkasumma kasvoi +5,1 %, koko maassa +4,4 %. Metalliteollisuuden palkkasumma kasvoi alkuvuonna jopa +12,2 % viennin kasvun seurauksena. Uutta työvoimaa tarvitaan teollisuudessa tällä kasvuvauhdilla. Vuonna 2016 palkkasumma laski -1,1 %. Metsä- ja puutuoteteollisuuden palkkasumma kasvoi +5,8 %, vaikka liikevaihto mutta etenkin vienti on alkuvuonna ollut heikkoa. Kaupan palkkasumma kasvoi 3,9 % ja yrityspalvelun +6,9 %.

Alkuvuonna Kuopion seudun palkkasumma kasvoi +5,2 %, Varkauden 5,5 %. Ylä-Savossa palkkasumma kasvoi +4,9 %, Sisä-Savossa 4,3 % ja Koillis-Savossa 2,3 %. Työllisyyden ja ostovoiman kehityksessä on siis ollut hyvä vire.

Positiivinen työllisyyskehitys jatkuu

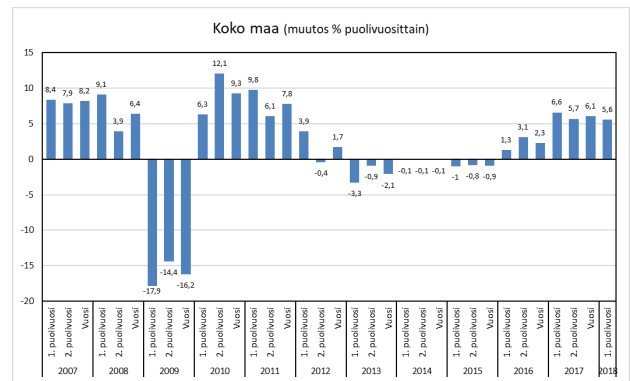
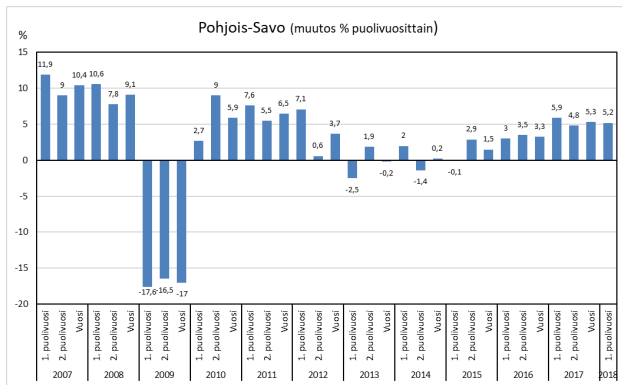
Pohjois-Savon työllisyys on kehittynyt myönteiseen suuntaan viimeisten vuosien aikana. Pohjois-Savon työllisyysaste on vuotta 2015 lukuun ottamatta tasaisesti noussut ja pysytellyt viimeiset vuodet 68 % paikkeilla, ollen nyt I vuosineljänneksellä 68 % ja II vuosineljänneksellä 67,8 %, kokomaan keskiarvon ollessa 67,7% (I/2017) ja 70,2 % (II/2017). Pohjois-Savossa, koko maan tilanteesta poiketen, naisten työllisyysaste on viimeisen kolmen vuoden ajan ollut miesten työllisyysastetta korkeampi.

Tilastokeskuksen julkaisemien tietojen mukaan Vuoden 2017 keskimääräinen työttömyysaste oli 8,3 %, koko maan työttömyysasteen ollessa hieman korkeampi, 8,6 %. Vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana työttömyys laski 7,1 %:iin, kun taas toisen neljänneksen aikana työttömyysaste nousi 10,4 %:iin.

Pohjois-Savon työttömyyden kehitys seuraa kokonaisuudessaan koko maan kehitystä, jääden kuitenkin valtakunnan keskitason alapuolelle.

1 Aluetalous Pohjois-Savossa ja koko maassa

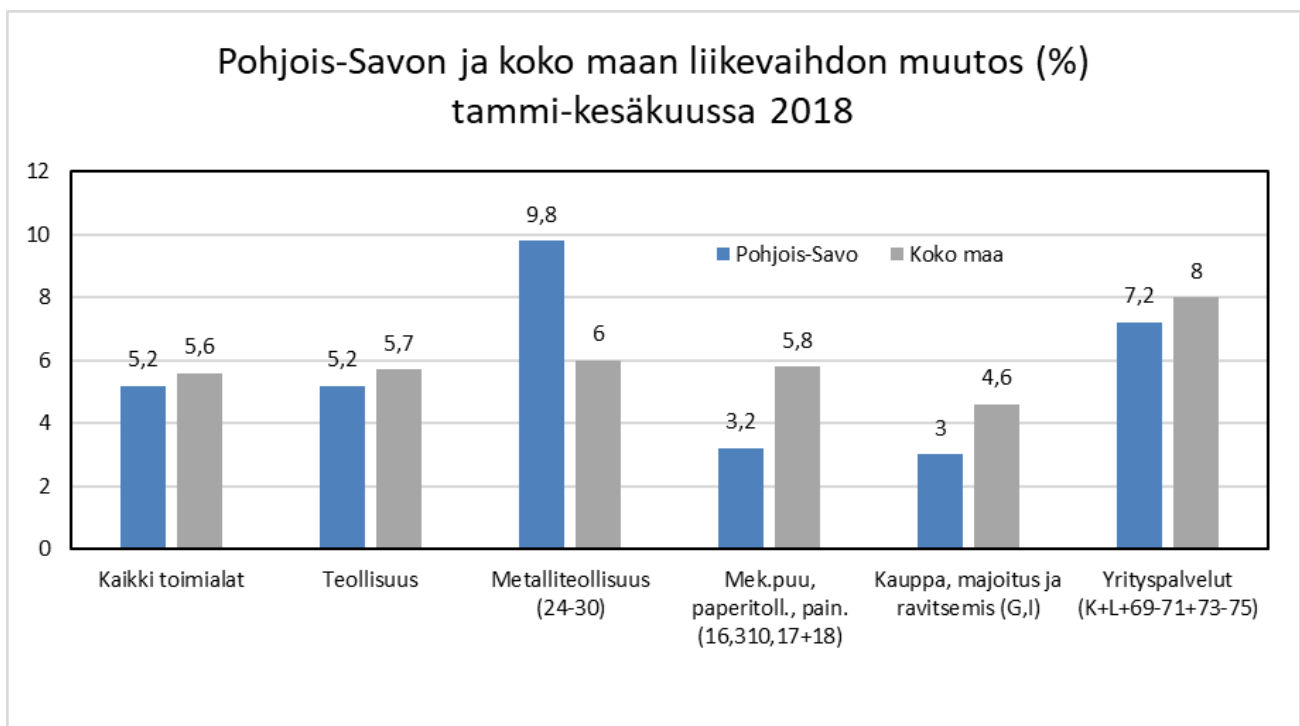
1.1 Liikevaihto

Tässä aluetalouskatsauksessa kuvataan Pohjois-Savon alueen elinkeinoelämän liikevaihdon, viennin ja palkkojen kehitystä vuoden 2018 ensimmäisen puolivuotiskauden aikana. Katsaus on tiivis päätoimiala-analyysi, joka tarkentuu toimialoittain ja seuduittain koko vuoden katsauksessa keväällä 2019.

Vuoden 2018 alkupuolisko osoittaa tasaisen kasvun jatkuvan Pohjois-Savossa. Koko maassa tilanne on samansuuntainen ja kasvu on saavuttanut Pohjois-Savon tason, jossa kasvu alkoi noin vuotta aikaisemmin. Hy-

vän talouskehityksen keskeinen syy on maailmantalouden vahva veto, jonka hyödyntämistä kohentunut kilpailukyky tukee. Ensivuodeksi ennustettu hidastuva kasvu on nykyistä enemmän riippuvainen yksityisen kulutuksen kasvusta. Suurimmat riskit liittyvät kauppasodan laajenemiseen, kehittyvien maiden ongelmiin Fedin kiristäessä rahapolitiikkaansa sekä euroalueen yhtenäisyyden pitämiseen poliittisessa paineessa.

Teollisuudessa koko maa on saavuttanut Pohjois-Savon kasvutason. Pohjois-Savossa teollisuuden liikevaihto kääntyi kasvuun vuonna 2015, koko maassa vuotta myöhemmin. Alkuvuonna 2018 teollisuuden liikevaihto kasvoi Pohjois-Savossa +5,2%, koko maassa kasvua oli +5,7 %.

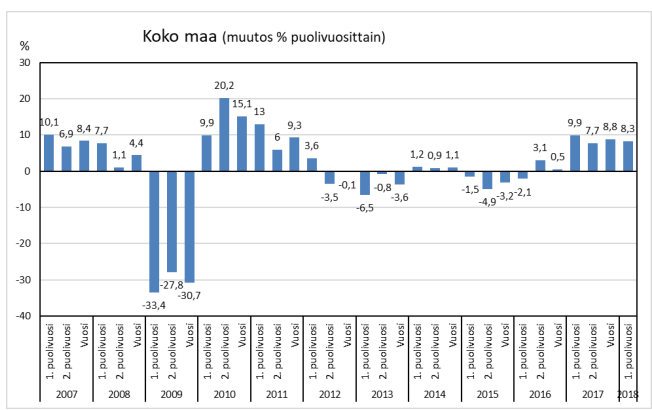
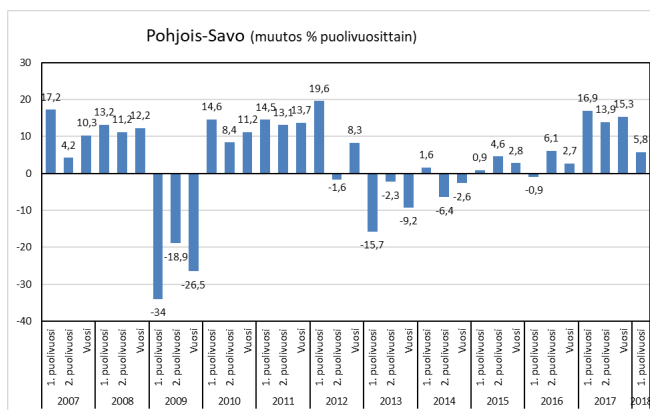
Metalliteollisuus kasvatti alkuvuonna liikevaihtoaan +9,8 %, koko maassa +6 %. Metsä- ja puutuoteteolli-

suudessa Pohjois-Savo on pärjännyt hieman koko maata heikommin. Pohjois-Savon talouskasvu on vahvasti metalliteollisuuden varassa.

Kaupan ja matkailun liikevaihdon alkuvuoden kehitys on ollut aavistuksen koko maata heikompa, mutta jatkaa tasaista kasvuaan. Alojen liikevaihto kasvoi alkuvuonna +3 %. Yrityspalvelujen liikevaihto kasvoi alkuvuonna +7,2 %.

Liikevaihto toimialoittain	2017 M€	Vuosi muutos %														Keskimäärin v. 2006-2017	Tammi-kesäkuu 2018
		2017	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017			
Pohjois-Savo																	
A-X Kaikki toimialat	12 116	2,8	4,3	10,4	9,1	-17	5,9	6,5	3,7	-0,2	0,2	1,5	3,3	5,3	5,2		
C Teollisuus	3 612	1,4	2,1	13,8	12	-28,8	7,2	8,5	4,1	-5,2	-1,9	1,4	2,7	8,5	5,2		
24-30 Metalliteollisuus	1 358	2,1	-7,6	26	20	-35,7	7	20,7	6,9	-15,3	2,9	4,3	2,8	11,2	9,8		
Mek.puu, paperitoll., pain.	1 136	0,8	13,6	5,1	-7,4	-26,2	12,9	-2,4	-0,6	3,8	-2,9	-0,3	4,8	12,5	3,2		
G, I Kauppa, majoitus ja ravitsemis (TOL)	3 843	1,8	4,1	4,9	3,3	-8,4	6,3	4,5	1,5	0	-0,6	-0,2	2	1,6	3		
Uusi yritys palvelut	556	6,1	7,6	13,7	5,6	-2,8	9,9	13,5	5,1	4,3	-0,1	6,2	-2	6,8	7,2		
Koko maa																	
A-X Kaikki toimialat	426 199	3,0	10,6	8,2	6,4	-16,2	9,3	7,8	1,7	-2,1	-0,1	-0,9	2,3	6,1	5,6		
C Teollisuus	135 132	1,3	13,5	8,3	3,5	-25,5	10,8	8,1	-0,4	-4,5	-2,3	-3,6	0,9	7,7	5,7		
24-30 Metalliteollisuus	63 837	0,4	14,7	11,5	4,4	-30,6	7,4	6,1	-2,1	-7,6	-2,4	-0,7	0	8,8	6		
Mek.puu, paperitoll., pain.	30 069	0,9	15,5	2,6	-7	-23,6	16,8	1,9	-3,8	-3,2	-0,7	0,6	3,4	5,1	5,8		
G, I Kauppa, majoitus ja ravitsemis (TOL)	127 948	2,5	9,1	7,5	6,6	-14,5	8,1	8,2	2,2	-3	-0,7	-2,4	1,6	4,7	4,6		
Uusi yritys palvelut	35 220	5,8	8,9	10,9	8,3	-4,1	3,2	7,3	4,7	1,8	4,7	3,7	4,9	6,9	8		

1.2 Vienti

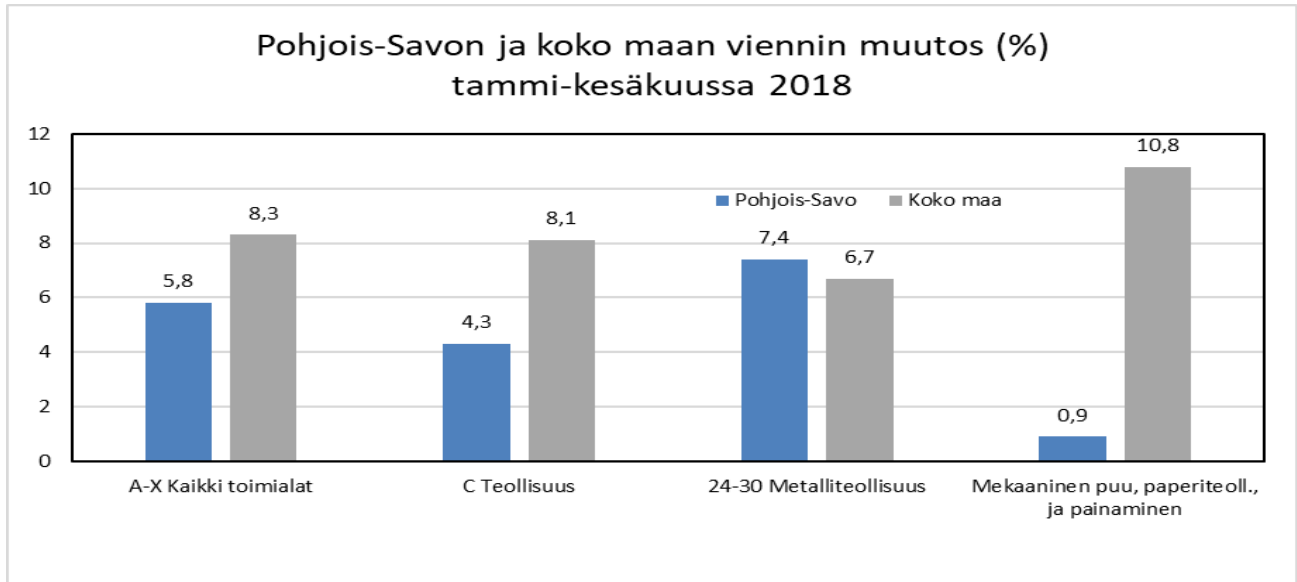
Pohjois-Savon vienti ei alkuvuonna ole yltenyt viime vuoden 15 % kasvun tasolle, mutta kasvua oli vielä kuitenkin 5,8 %, Koko maassa vienti (+8,3 %) jatkaa viime vuonna alkanutta vahvaa kasvuaan. Vienti on ollut vahvaa Pohjois-Savon suurimmalla vientialalla eli metalliteollisuudessa (+7,4 %), mutta viime vuoden kasvulukuihin ei ylltetä. Puutuoteteollisuudessa ei alkuvuonna ole viennissä tapahtunut merkittävää muutosta

Pohjois-Savossa, kun taas koko maassa alan vienti kasvoi 10,8 %.

Yritysten vientimenestyksessä oli pitkään suuria eroja. Koko teollisuuden vienti oli useamman vuoden koko maassa Pohjois-Savo suuremmissa vaikeuksissa. Pääosa Suomen viennistä on erilaisia investointitavaroita, koneita ja energiateknologiaa. Myös Venäjän talouden heikkeneminen ja viennin rajoitukset vähensivät erityi-

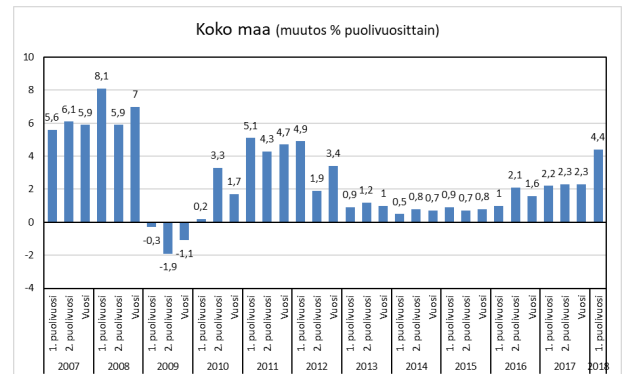
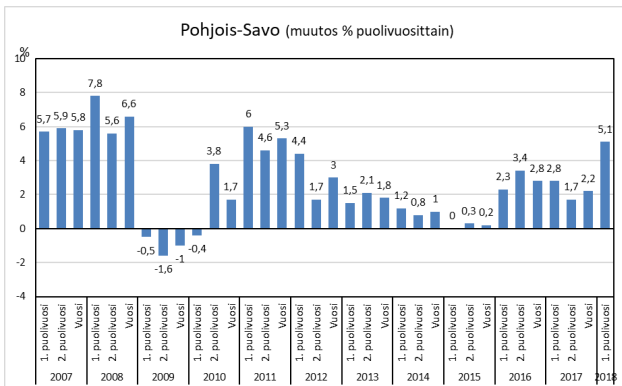
sesti elintarvikkeiden vientiä. On erittäin positiivista, että viimein myös koko maan vienti on elpynyt ja ETLA ennustaa ensivuodelle vielä parempia vientinäkymiä.

Tämä kuitenkin kiristää kilpailua työvoimasta ja heijastuu jo maan sisäiseen muuttoliikkeeseen.

	2017 M€	Keski- määrin v. 2006- 2018	Vuosimuutos %													Tammi- kesäkuu 2018
			2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017		
Pohjois-Savo																
A-X Kaikki toimialat	1 983	2,6	1,3	10,3	12,2	-26,5	11,2	13,7	8,3	-9,2	-2,6	2,8	2,7	15,3	5,8	
C Teollisuus	1 579	1,7	-2,3	10,2	13,4	-27,3	9,5	12,5	9,1	-10,5	-3,2	-0,3	2,5	15,8	4,3	
24-30 Metalliteollisuus	727	1,7	-18,5	22,9	27,5	-29,9	-0,6	29,8	12,1	-21,1	1,7	-3,7	2,7	19	7,4	
Mek.puu, paperitoll., pain.	652	2,0	22,3	2,6	-6,6	-26,2	16,1	-4,3	1,6	4,2	0,7	1,5	7,1	14,1	0,9	
G, I Kauppa, majoitus ja ravitsemis (TOL)		
Uusi yrityspalvelut		
Koko maa																
A-X Kaikki toimialat	115 393	1,6	18,9	8,4	4,4	-30,7	15,1	9,3	-0,1	-3,6	1,1	-3,2	0,5	8,8	8,3	
C Teollisuus	76 032	0,9	17	7,7	3,1	-28,2	12,3	7,1	0,1	-3,3	-1,6	-4,6	0,4	9	8,1	
24-30 Metalliteollisuus	36 865	-0,1	17,5	10,5	4,9	-30,8	8,4	4	-3,2	-6,6	-1,8	-2,8	-1,8	9,9	6,7	
Mek.puu, paperitoll., pain.	24 412	0,8	16,2	0	-8,8	-24,5	19	3	0,3	-1,1	-0,3	1,6	2,7	8,1	10,8	
G, I Kauppa, majoitus ja ravitsemis (TOL)		
Uusi yrityspalvelut		

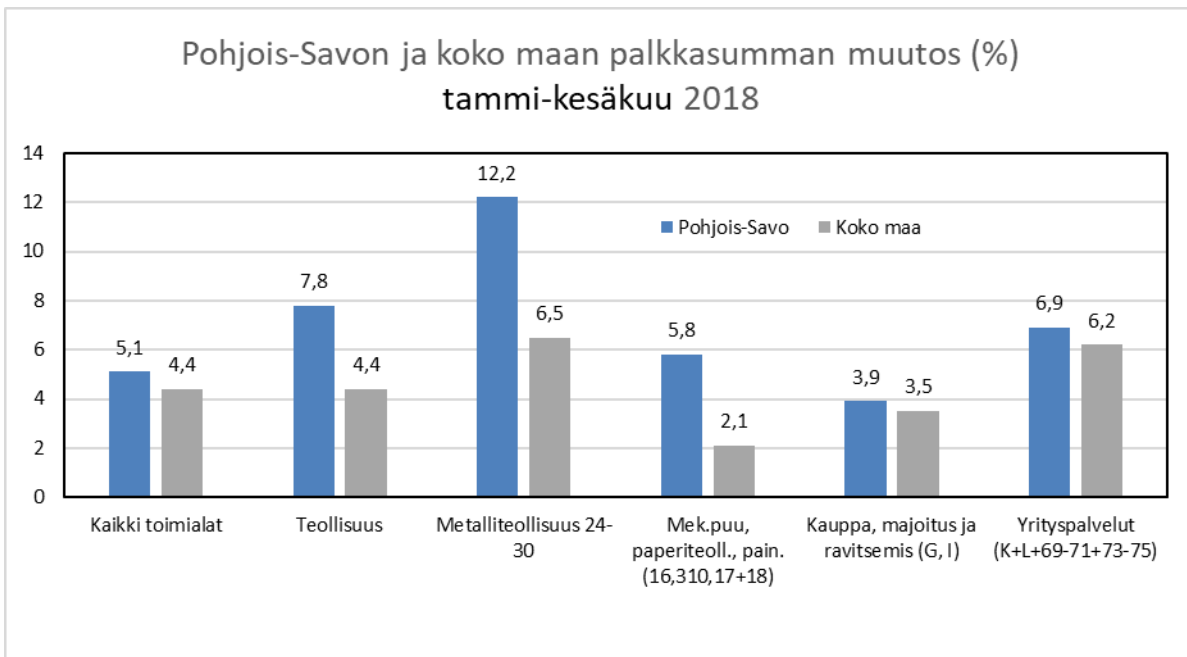
1.3 Palkkasumma

Pohjois-Savossa yritysten maksama palkkasumman kasvu on pidemmällä aikavälillä ollut samaa 3 % vuosikasvun tasoa kuin koko maassa. Tammi-kesäkuussa palkkasumma kasvoi +5,1 %. Vuosi 2015 on ollut viime vuosista selvästi heikoimman kasvun vuosi. Metalliteollisuuden palkkasumma kasvoi alkuvuonna jopa +12,2 % viennin kasvun seurauksena. Uutta työvoimaa tarvi-

taan teollisuudessa tällä kasvuvauhdilla. Vuonna 2016 palkkasumma laski -1,1 %.

Metsä- ja puutuoteteollisuuden palkkasumma kasvoi +5,8 %, vaikka liikevaihto mutta etenkin vienti on alkuvuonna ollut heikompaa. Kaupan palkkasumma kasvoi 3,9 % ja yrityspalvelun +6,9 %.

Palkkasumma toimialoittain	2017 M€	Keski- määrin 2006-2017	Vuosi muutos %													Tammi- kesäkuu 2018
			2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017		
Pohjois-Savo																
A-X Kaikki toimialat	3 176	3,3	4,4	5,8	6,6	-1	1,7	5,3	3	1,8	1	0,2	2,8	2,2	5,1	
C Teollisuus	497	1,4	2,1	6,3	6,3	-14,3	-2,4	6,8	3,7	-3,1	-1,9	1,8	0,6	3,4	7,8	
24-30 Metalliteollisuus	237	4,1	5,6	12,7	11,8	-15,2	-0,9	10	4,3	-2,7	2,7	4,6	-1,1	6,1	12,2	
Mek.puu, paperitoll., pain.	95	-2,7	0,6	-0,7	0,9	-23,9	-7,4	5	3,9	-8,9	-6,4	-2,4	0,3	2,7	5,8	
G, I Kauppa, majoitus ja ravitsemis (TOL)	353	3,1	5,1	5,2	6,7	-0,4	1,8	5,2	4,6	3	0,5	0,2	0,9	0,5	3,9	
Uusi yrityspalvelut	217	4,1	5,3	6,5	8,3	2,6	5	4	3,3	3,5	-1,4	-0,3	1,5	3,2	6,9	
Koko maa																
A-X Kaikki toimialat	83 369	3,2	4,5	5,9	7	-1,1	1,7	4,7	3,4	1	0,7	0,8	1,6	2,3	4,4	
C Teollisuus	13 626	0,9	3,7	4,4	3,9	-9,1	-1,7	4,1	0,5	-2	-0,5	0,2	-1,2	1,5	4,4	
24-30 Metalliteollisuus	6 743	1,2	4	6,4	6,6	-10	-3,1	5	1	-2,8	-0,2	1,1	-2,4	1	6,5	
Mek.puu, paperitoll., pain.	2 310	-2,0	3,7	-3,2	-6,8	-13,5	-1,7	1,7	-2,9	-2,3	-2	-1,1	-0,6	0,4	2,1	
G, I Kauppa, majoitus ja ravitsemis (TOL)	10 393	3,2	5	6,4	7,4	-1,3	1	5,3	3,9	1,2	0,7	0,1	1,9	1,9	3,5	
Uusi yrityspalvelut	8 058	4,8	6,5	9,4	9,6	-1	1,7	5,3	4,9	2,2	1,4	2,9	4,2	5,2	6,2	

2 Aluetalous Seuduttain

Kaikki toimialat (A-X)	2017 M€	Keski- määrin 2006- 2018	Vuosi muutos %													Tammi- kesäkuu 2018
			2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017		
Liikevaihto																
Kuopion seutukunta	6 496	3,2	6,3	10,7	11,8	-14,1	5,1	5,9	4,6	2,1	-0,7	1,9	3,9	3,7	4,5	
Varkauden seutukunta	1 869	-0,8	-2,7	8,5	9,6	-23,1	0,3	1,2	3,1	-9,7	-0,1	1,3	1,5	4,6	5,7	
Suppea Ylä-Savo (osa kunnista)	2 498	3,4	6	12,9	8,1	-18,7	10,5	11,1	1,7	-1,5	2,3	1,1	3,6	8	8	
Koillis-Savon seutukunta	311	1,8	5,5	9,6	1,4	-21,6	6,2	9,4	15,9	-5,6	0,6	1,1	-6,4	10,9	-2,9	
Sisä-Savon kunnat+Keitele+Pielavesi	944	4,5	11	7,1	1,1	-9,6	11,1	3,1	2,6	11,4	3,5	-0,1	4,8	10	3,8	
Pohjois-Savo	12 116	2,5	4,3	10,4	9,1	-17	5,9	6,5	3,7	-0,2	0,2	1,5	3,3	5,3	5,2	
Koko maa	426 199	2,5	10,6	8,2	6,4	-16,2	9,3	7,8	1,7	-2,1	-0,1	-0,9	2,3	6,1	5,6	
Palkkasumma																
Kuopion seutukunta	1 973	3,7	4,6	7	7,7	2,2	2,6	6	2,8	3,4	1,3	-0,1	4,3	2,3	5,2	
Varkauden seutukunta	402	0,6	3,3	0,8	4,2	-7,1	-4,9	4	3,8	0,2	-0,5	2,5	0,2	1,2	5,5	
Suppea Ylä-Savo (osa kunnista)	526	2,8	5,2	7,3	6,9	-4,9	4,4	6,4	3,7	-0,5	1,9	-0,8	1,1	3,5	4,9	
Koillis-Savon seutukunta	87	-0,1	4,7	5,5	4,5	-8,3	3,8	3,6	7,4	-7	-5,2	0,4	-7	-1,8	2,3	
Sisä-Savon kunnat+Keitele+Pielavesi	184	2,1	4,3	3,2	4	1,4	4,1	1,8	-0,5	1,7	1,7	-0,3	2,4	1,5	4,3	
Pohjois-Savo	3 176	2,8	4,4	5,8	6,6	-1	1,7	5,3	3	1,8	1	0,2	2,8	2,2	5,1	
Koko maa	83 369	2,7	4,5	5,9	7	-1,1	1,7	4,7	3,4	1	0,7	0,8	1,6	2,3	4,4	
Vientiliikevaihto																
Kuopion seutukunta	650	4,5	18,7	10,4	14,3	-26	13,6	18,3	5,8	0,3	-8,4	10,1	-3,5	9,9	0,1	
Varkauden seutukunta	574	-2,1	-14,8	4	21,3	-23,7	-1,1	7	11,7	-21,7	-0,4	-13,4	4,1	13,3	5,8	
Suppea Ylä-Savo (osa kunnista)	500	7,8	14	28,9	5,5	-28,5	18,2	19,7	3,4	-5,6	3,9	21	4,9	22,2	14,3	
Koillis-Savon seutukunta																
Sisä-Savon kunnat+Keitele+Pielavesi	230	8,5	28,8	0	-4,7	-12,5	36,8	7,7	-1,1	23,5	-2,1	-2,5	16,7	23,6	-0,9	
Pohjois-Savo	1 983	2,6	1,3	10,3	12,2	-26,5	11,2	13,7	8,3	-9,2	-2,6	2,8	2,7	15,3	5,8	
Koko maa	115 393	1,6	18,9	8,4	4,4	-30,7	15,1	9,3	-0,1	-3,6	1,1	-3,2	0,5	8,8	8,3	

2.1 Liikevaihto

Pohjois-Savossa yritysten liikevaihdon muutos tammi-kesäkuussa 2018 oli +5,2 % ja koko maassa +5,6 %. Liikevaihto kasvoi kaikilla seuduilla pl. Koillis-Savo. Pohjois-Savon osuus koko maan liikevaihdosta on 2,8 %.

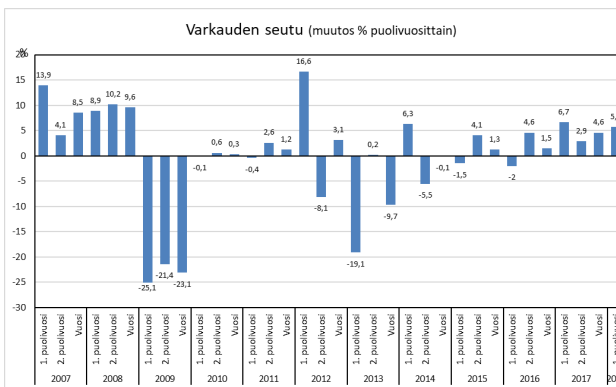
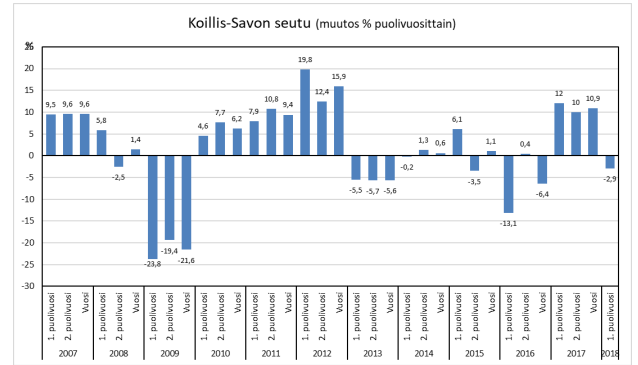
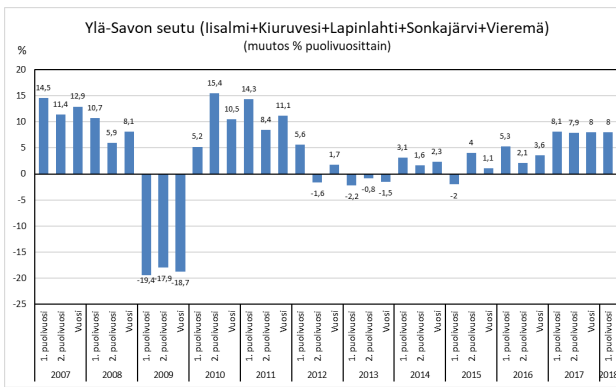
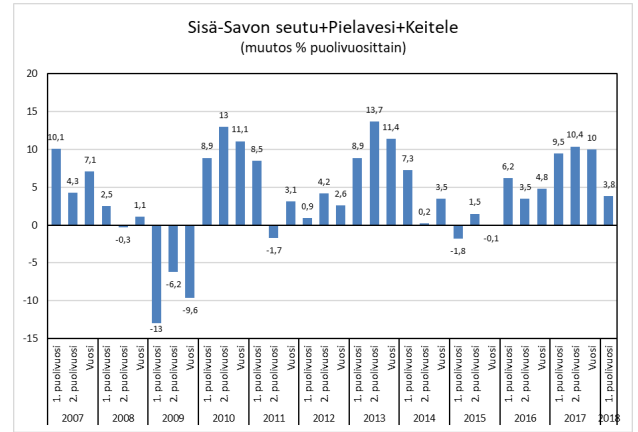
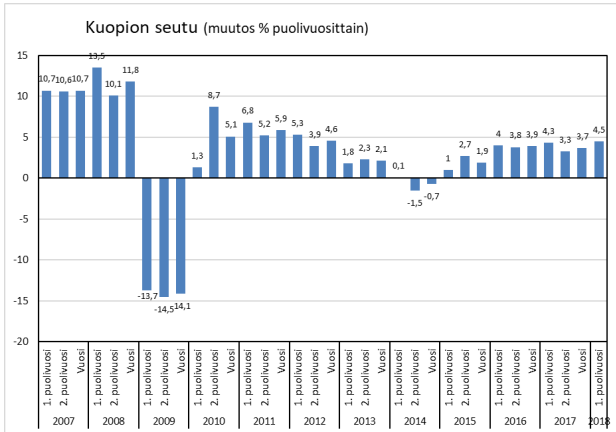
Kuopion seudulla liikevaihto kasvoi alkuvuonna +4,5 %. Jo kaksi vuotta jatkunut tasainen 4 % kasvu näyttää jatkuvan. Varkauden seudulla liikevaihdon vuotuiset vaihtelut sekä ylös että alas ovat olleet suuria. Vuoden 2018 alkupuoliskolla Varkauden liikevaihto nousi +5,7

%, mikä on selvästi pitkän ajan keskiarvon yläpuolella. Varkaudella näyttää nyt tulevan jo toinen selkeä kasvun vuosi. Ylä-Savossa alkuvuonna 2018 liikevaihto kasvoi +8 %, joka on selvästi pitkän ajan keskiarvoa parempaa ja lupaa toista peräkkäistä kovan kasvun vuotta.

Koillis-Savo on nykyisin pieni tilastoalue, missä muutaman yrityksen kehitys heilauttaa lukuja ylös tai alas. Viime vuosi oli liikevaihdon osalta hyvä, mutta alkuvuonna 2018 liikevaihto supistui -2,9 %. Sisä-Savossa tammi-kesäkuussa 2018 liikevaihto kasvoi

+3,8, hieman pitkän ajan kasvua heikommin. Viime

vuonna kasvua oli kuitenkin jopa 10 %.

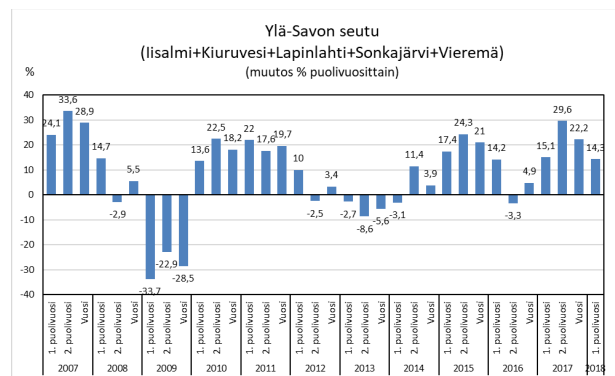
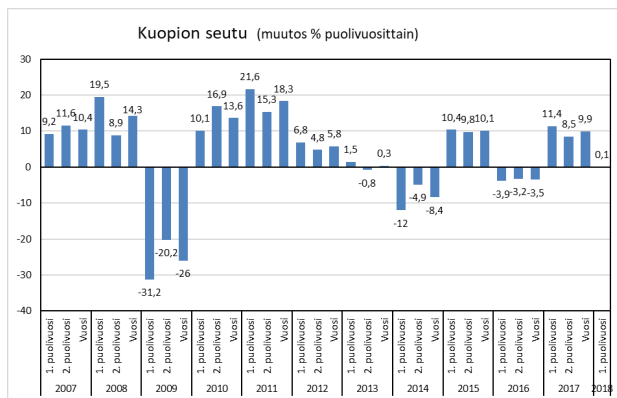
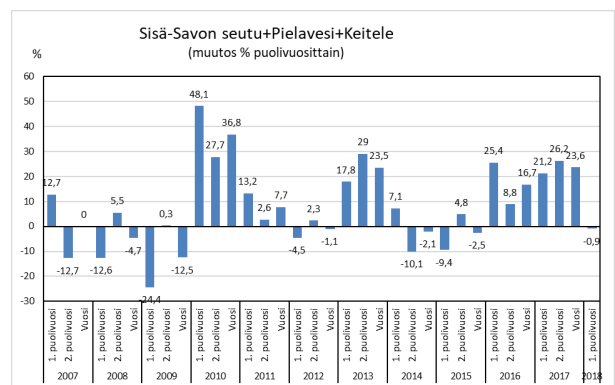
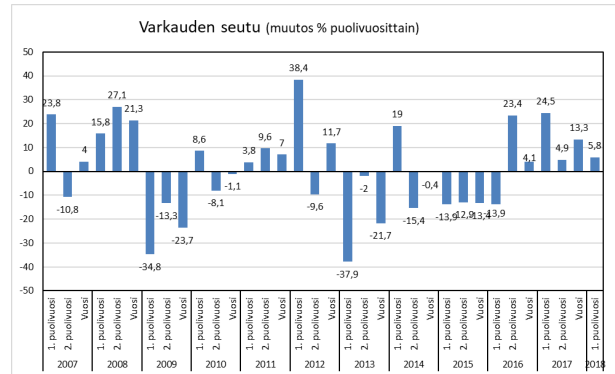
2.2 Vienti

Pohjois-Savossa viennin vuosikasvu on pidemmällä aikavälillä ollut 2,6 % tasolla, kun koko maassa se on noin 1,6 %.

Varkauden seutua lukuun ottamatta eri seutujen viennin pitkän ajan keskiarvo on hyvällä tasolla. Sisä-Savossa 8,5 %, Ylä-Savossa 7,8 % ja Kuopion seudulla 4,5 %. Vuoden 2018 tammi-kesäkuussa vienti kasvoi Sisä-Savon seutua lukuunottamatta kaikilla seuduilla. Tarkastelussa tulee huomioida, että vuosi 2017 oli kaikilla seuduilla viennin osalta erinomainen.

Kuopion seudulla alkuvuoden vientikehitys on ollut heikkoa (+0,1 %). Ylä-Savossa kone- ja metallirytysten ketju on kovassa kasvussa ja sen tuotteista pääosa menee vientiin. Vuoden 2017 kaltainen kasvuvire jatkuu edelleen. Alkuvuonna Ylä-Savon vienti kasvoi +14,3 %. Varkauden seudulla viennin arvo nousi +5,8 %, eli tulossa olisi kolmas kasvun vuosi useamman heikon vuoden jälkeen.

Sisä-Savossa on takana kaksi huimaa kasvun vuotta mutta alkuvuonna 2018 vienti laski -0,9 %.

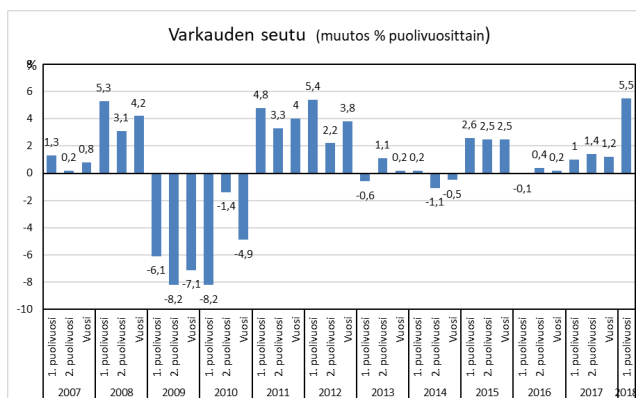
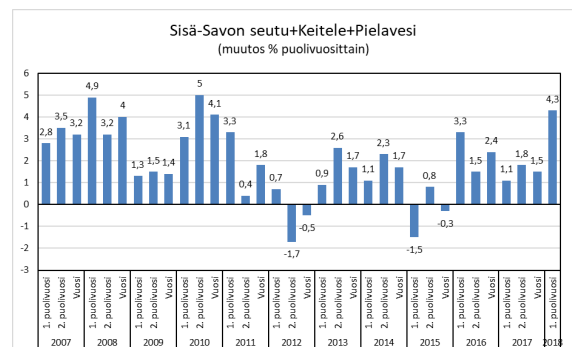
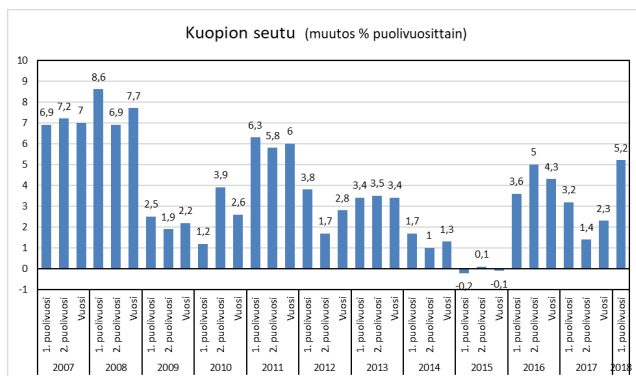
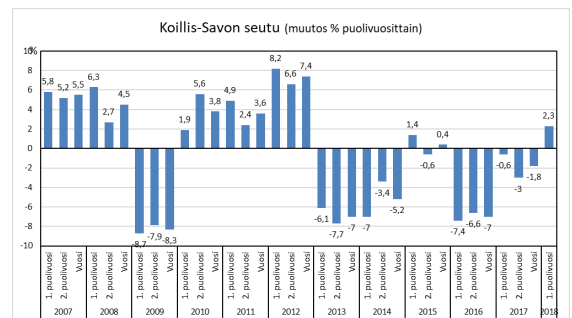
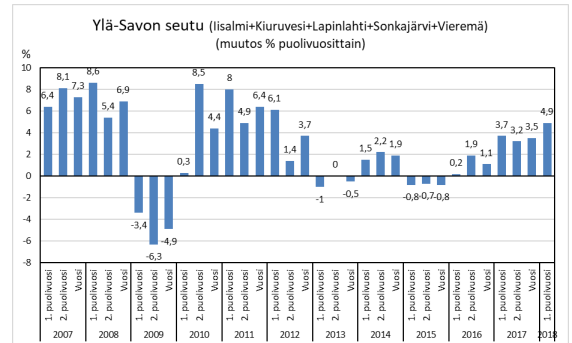

2.3 Palkkasumma

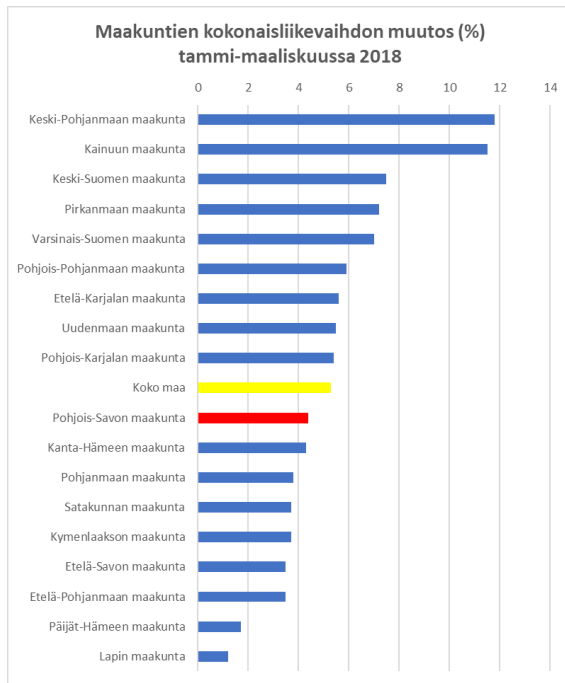
Pohjois-Savossa (3,3 %/v) ja koko maassa (3,2 %/v) palkkasumman kasvu on vuosina 2006-2017 ollut lähes samalla tasolla. Pohjois-Savon palkkasumma kasvoi +5,1 % alkuvuonna 2017, koko maassa kasvua oli +4,4 %.

Kuopion seudun palkkasumman kasvu on ollut Pohjois-Savossa vuosien ajan parasta ja koko maata parempaa. Ylä-Savossa kasvu on ollut koko maan tasolla ja lähellä sitä Sisä-Savossa. Kasvu on ollut näitä heikompaa Varkauden ja Koillis-Savon seuduilla.

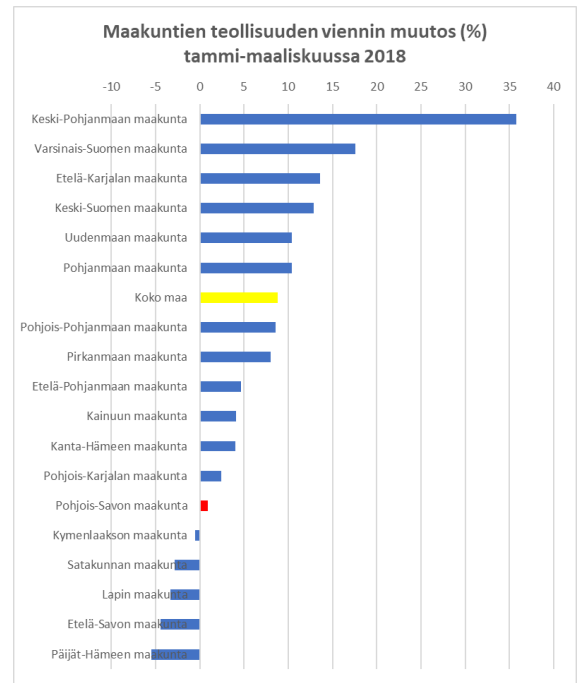
Kaikilla seuduilla palkkasumman alkuvuoden kehitys on pitkän ajan keskiarvoa parempaa. Alkuvuonna Kuopion seudun palkkasumma kasvoi +5,2 %, Varkauden 5,5 %. Ylä-Savossa palkkasumma kasvoi +4,9 %, Sisä-Savossa 4,3 % ja Koillis-Savossa 2,3 %. Työllisyyden kehityksessä on siis ollut hyvä vire.

3 Maakuntien kehityksen vertailu

Kaikissa maakunnissa tammi-maaliskuussa 2018 liikevaihto on kasvanut. Kasvu on ollut vahvaa erityisesti Keski-Pohjanmaalla sekä Kainuussa. Suurilla talousalueilla liikevaihdon kehitys on ollut niin ikään kasvusuunnassa. Pohjois-Savossa jäätii hieman koko maan alkuvuoden kasvusta.

Teollisuuden viennin kasvu tammi-maalikuussa on ollut voimakkainta Keski-Pohjanmaalla, jälleen kerran on syytä huomioida suurten talousalueiden voimakas viennin kasvu. Pohjois-Savossa ei kolmen ensimmäisen kuukauden aikana tapahtunut juurikaan muutosta vuoden takaiseen.

4 Työvoimavarat ja työllisyys

Positiivinen työllisyyskehitys jatkuu

Pohjois-Savon työllisyys on kehittynyt myönteiseen suuntaan viimeisten vuosien aikana. Pohjois-Savon työllisyysaste on vuotta 2015 lukuun ottamatta tasaisesti noussut ja pysytellyt viimeiset vuodet 68 % paikkeilla, ollen nyt I vuosineljänneksellä 68 % ja II vuosineljänneksellä 67,8 %, kokomaan keskiarvon ollessa 67,7% (I/2017) ja 70,2 % (II/2017). Pohjois-Savossa, koko maan tilanteesta poiketen, naisten työllisyysaste on viimeisen kolmen vuoden ajan ollut miesten työllisyysastetta korkeampi.

Tilastokeskuksen julkaisemien tietojen mukaan Vuoden 2017 keskimääräinen työttömyysaste oli 8,3 %, koko maan työttömyysasteen ollessa hieman korkeampi, 8,6 %. Vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana työttömyys laski 7,1 %:iin, kun taas toisen neljänneksen aikana työttömyysaste nousi 10,4 %:iin.

Pohjois-Savossa on TEM:n työväilytilaston mukainen työttömien osuus työvoimasta on laskenut tasaisesti aina maaliskuusta 2016 lukien. Työttömiä työnhakijoita oli Pohjois-Savon TE-toimistossa v. 2017 keskimäärin kuukaudessa 13 518, joka on 11,7 % työvoimasta. Työttömien määrä on vähentynyt 11 % vuoden takaisesta. Vastaavat luvut ajalta tammi-elokuu 2018 ovat 12 034 työtöntä työnhakijaa eli 10,4 % työvoimasta. Tällä hetkellä työttömyys alenee kaikissa Pohjois-Savon kunnissa ja elokussa 2018 työttömien osuus työvoimasta oli Sisä-Savon seudulla koko maan keskiarvoa hiukan alhaisempi. Ammattiryhmittäin tarkasteltuna

työttömyys väheni edelliseen vuoden elokuuhun verrattuna kaikissa ammattiryhmissä, eniten toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät ryhmässä (-18 %). Suurin määrällinen vähenemä oli kuitenkin rakennus-, korjaus-, ja valmistustyöntekijät ryhmässä (-327 työtöntä).

Työttömyys alenee kaikissa ikäryhmissä, suhteellisesti eniten yli 60 v ikäluokissa. Työttömistä yli 50-vuotiaita on n. 40 %. Nuorten työttömyys on kuluvan vuoden aikana alentunut edelleen, mutta alenemisvauhti on hidastunut. Elokuussa 2018 nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä oli Pohjois-Savossa 10,6 % edellisvuotta vähemmän.

Pitkäaikaistyöttömyys (vähintään vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleiden) laskee kaikissa Pohjois-Savon kunnissa. Verrattaessa kahden vuoden takaisin lukuihin tammi-heinäkuulta pitkäaikaistyöttömien määrä on laskenut suhteellisesti eniten Koillis-Savon ja Varkauden seuduilla (-37 %). Ylä-Savon alueellakin pitkäaikaistyöttömyys on vastaavana aikana laskenut lähes neljänneksen. Hitainta kehitys on ollut Kuopion seudulla, missä pitkäaikaistyöttömiä on lähes 2 200 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömiä oli Pohjois-Savossa elokuun lopussa 3 569 henkilöä, mikä on 22,1 % vähemmän kuin viime vuoden elokuussa.

Pohjois-Savon työttömyyden kehitys seuraa kokonaisuudessaan koko maan kehitystä, jääden kuitenkin valtakunnan keskitason alapuolelle.

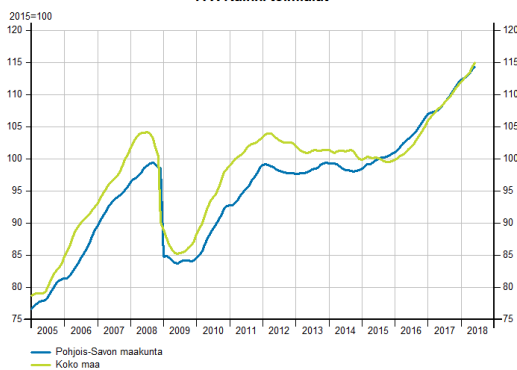
5 Toimialojen trendit v.2005 - kesäkuu 2018

Seuraavat Tilastokeskuksen laskemat toimialojen trendikuvaajat esittävät toimialojen liikevaihdon, palkkasumman ja viennin trendinomaista kehitystä. Kuukausitason indeksi on tilastollisesti tasoitettu trendikuvaajaksi.

Trendit antavat kuvan kehityksen suunnasta, mutta tuoretta kasvutason niiden perusteella ei voi päätellä.

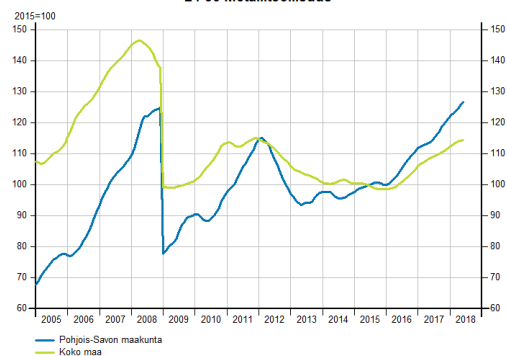
Se näkyy aikaisemmin esitetystä prosenttimuutoksista. Vuoden 2015 keskiarvo on indeksi-arvo 100. Vuosien 2005 ja kesäkuu 2018 välisenä aikana yli 100 indeksi-arvot merkitsevät vuoden 2015 tason ylitystä, alle 100 menevät arvot taas alittavat vuonna 2015 vallinneen tason.

Pohjois-Savo ja koko maa: Liikevaihto
A-X Kaikki toimialat

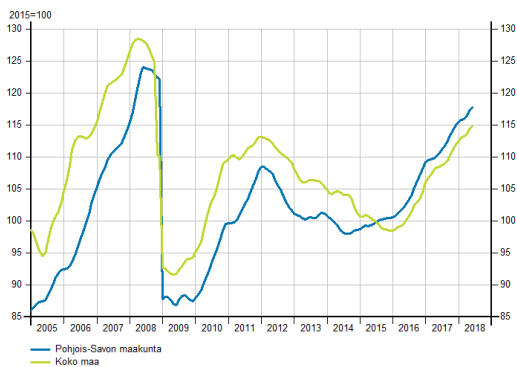
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Pohjois-Savo ja koko maa: Liikevaihto
24-30 Metalliteollisuus

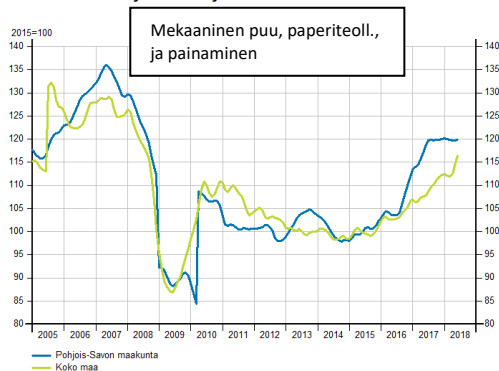
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Pohjois-Savo ja koko maa: Liikevaihto
C Teollisuus

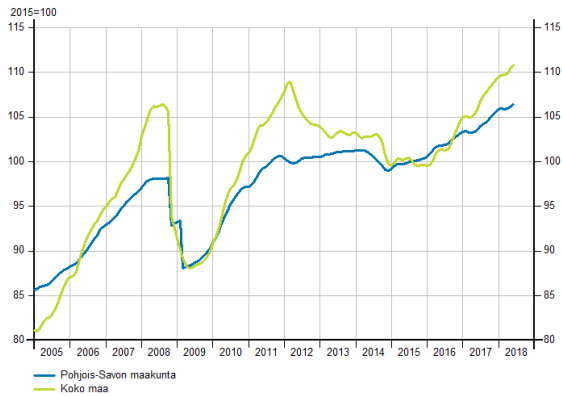
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Pohjois-Savo ja koko maa: Liikevaihto

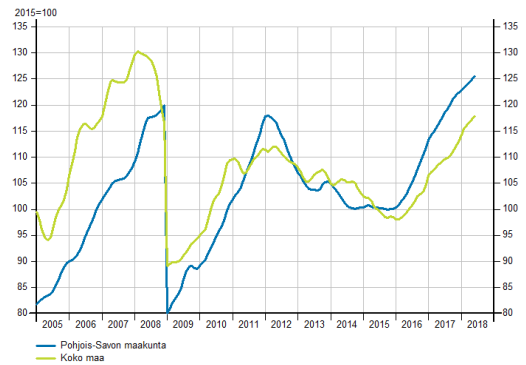
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

**Pohjois-Savo ja koko maa: Liikevaihto
G, I Kauppa, majoitus ja ravitsemis (TOL)**

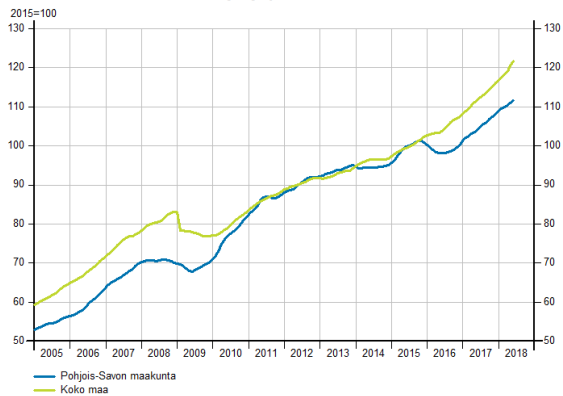
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

**Pohjois-Savo ja koko maa: Vienti
C Teollisuus**

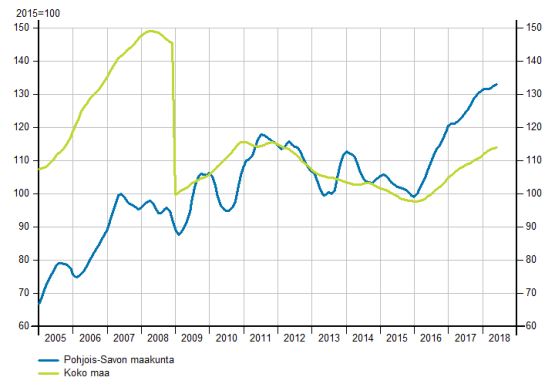
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

**Pohjois-Savo ja koko maa: Liikevaihto
Uusi yrityspalvelut T8621**

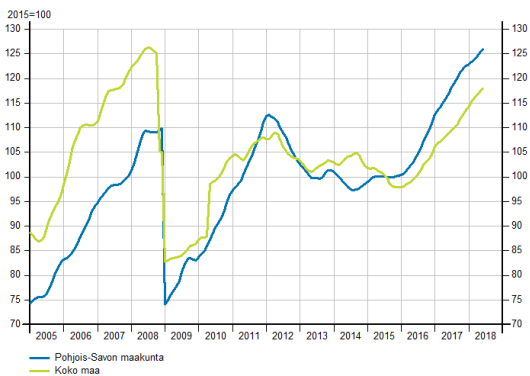
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

**Pohjois-Savo ja koko maa: Vienti
24-30 Metalliteollisuus**

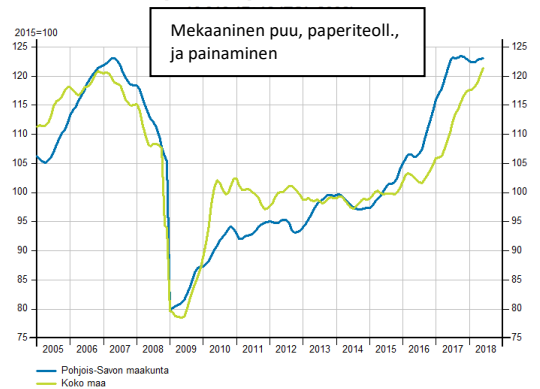
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

**Pohjois-Savo ja koko maa: Vienti
A-X Kaikki toimialat**

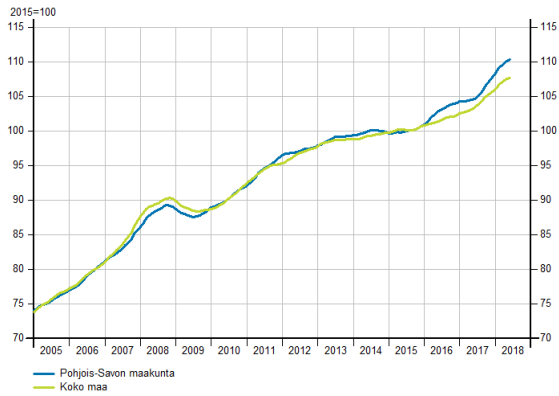
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Pohjois-Savo ja koko maa: Vienti

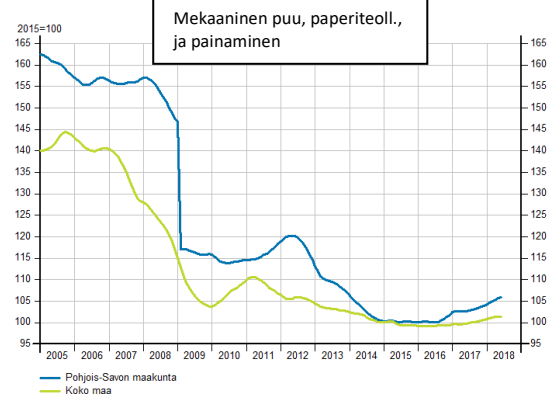
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Pohjois-Savo ja koko maa: Palkkasumma
A-X Kaikki toimialat

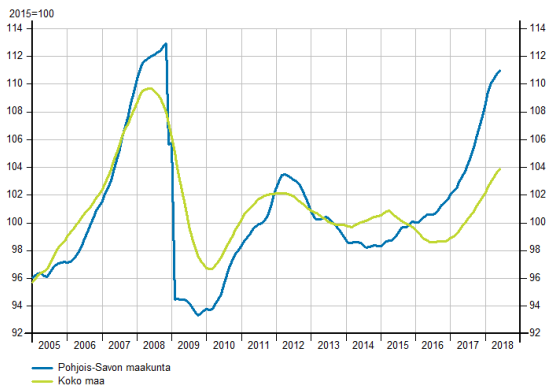
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Pohjois-Savo ja koko maa: Palkkasumma

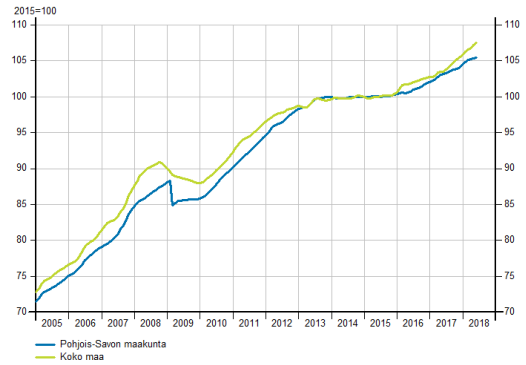
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Pohjois-Savo ja koko maa: Palkkasumma
C Teollisuus

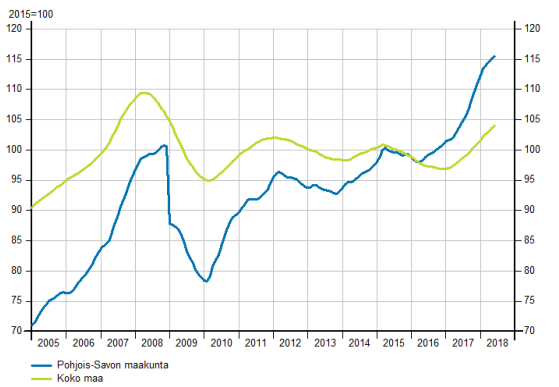
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Pohjois-Savo ja koko maa: Palkkasumma
G, I Kauppa, majoitus ja ravitsemis (TOL)

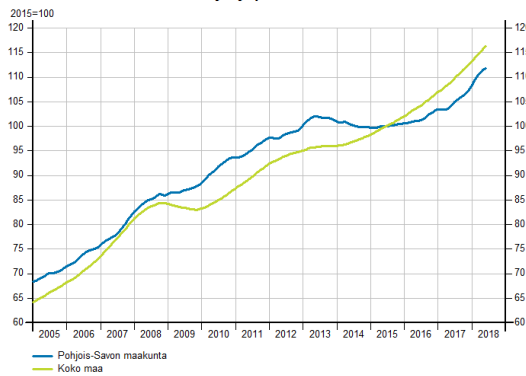
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Pohjois-Savo ja koko maa: Palkkasumma
24-30 Metalliteollisuus

Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Pohjois-Savo ja koko maa: Palkkasumma
Uusi yrityspalvelut T8621

Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Liite: Tietosisällön kuvaus

Aluetaloustilaston liikevaihtoa, vientiä ja palkkasummaa koskevat tiedot on toimittanut Tilastokeskus asiakaskohtaisena tietopalveluna. Joitakin tietoja ja kuviota on tarkasteltu ja muokattu edelleen Pohjois-Savon liitossa. Työvoimaa ja työllisyyttä kuvaavat tiedot on saatu Pohjois-Savon ELY-keskukselta, johon voi olla yhteyksissä työllisyyttä koskevien yhteydenottojen osalta.

Ajankohtaisten suhdanteiden kuvauksessa pääpaino on vuoden 2018 ensimmäisen puolivuotisjakson tiedoissa em. liikevaihdon, viennin ja palkkasumman osalta. Seurantakauden vuosimuutosten keskiarvot on laskettu erillisen laskukaavan mukaan, jossa tarkastellaan mm. ajanjakson alun ja lopun keskimääräistä vuosimuutosta.

Puolivuositteiset muutostiedot (%) pohjaavat neljännesvuositteisiin muutosprosentteihin, jotka on laskettu vertaamalla neljännesvuosisummaa edellisen vuoden vastaaviin neljänneksiin. Alkuvuoden 2018 tiedot ovat siis suuntaa antavia ja voivat myös tarkentua myöhemmin.

Yritysten liikevaihdon ja viennin tilaa voidaan arvioida toimialoittein ja seuduittain perusteellisemmin koko vuoden 2019 osalta ensi keväällä. Työllisyydestä ja väestömuutoksista saadaan tietoja kuukausittain, jotka ELY-keskus ja Pohjois-Savon liitto julkaisevat säännöllisesti omilla Internet-sivustoillaan.

Tuoteseloste

Asiakaskohtaisen suhdannepalvelun tuottamat kuukausitason indeksit mittaavat tarkasteltavan muuttujan muutosta suhteutettuna perusvuoden tasoon. Indeksisarjoissa käytetään perusvuotta 2015 (2015=100). Tilaston lähdeaineistona on verohallinnon kausiveroaineisto (kokonaisaineisto), jonka lisäksi hyödynnetään Tilastokeskuksen omaa kuukausittais-ta suoraa tiedonkeruuta sekä vuositilastoja.

Indeksien laskenta perustuu muutosestimointiin ja laskennassa käytetään ns. paneelimenetelmää. Menetelmässä vertaillaan tarkasteltavan kuukauden ja edellisen vuoden vastaavan kuukauden vertailukelpoisia havaintoja huomioimalla muun muassa yritysjärjestelyt ja kirjanpitoon liittyvät raportointikäytännön muutokset. Aineisto kattaa myös aloittaneet ja lopettaneet yritykset.

Euroestimaattitietojen tuotantomenetelmää uudistettiin maaliskuussa 2014. Lisätietoa kohdassa Käsitteet.

Käsitteet

Alkuperäinen indeksi sisältää kaiken kuukausittaisen vaihtelun toimialalla. Alkuperäisen indeksin lisäksi lasketaan myös kausitasoitteet ja trendisarjat.

Kausitasoitteesta sarjasta on poistettu vuoden sisäinen systemaattinen vaihtelu. Kausivaihtelun aiheuttaa usein jokin ei-taloudellinen ilmiö, kuten säätilojen ja vuodenaikojen vaihtelu ja ihmisten toimintatavat.

Trendisarja kuvaa kehityksen suuntaa pidemmällä aikavälillä. Trendin loppupään tulkinnassa on hyvä noudattaa harkintaa, sillä trendikuvaajan loppuosa muuttuu usein tulevien kuukausitietojen päivittämisen jälkeen. Trendin rinnalla kannattaa tutkia myös alkuperäisen indeksin käyttäytymistä. Trendikuvaaja soveltuu hyvin myös eri toimialojen sekä alueiden väliseen vertailuun.

Muutosprosentit on laskettu alkuperäisestä indeksisarjasta ja ne vertaavat tarkasteltavan ajanjakson kehitystä aina edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Esimerkiksi tammikuuta 2011 verrataan tammikuuhun 2010. Neljännes-, puolivuosi- ja vuosimuutosprosentit lasketaan vertaamalla alkuperäisen indeksisarjan halutun ajanjakson indeksipistelukujen summaa edellisen vuoden vastaavaan summaan.

Kausitasoitteesta sarjasta voi laskea myös muutosprosentteja, joissa helmikuuta 2011 verrataan tammikuuhun 2011 eli edelliseen kuukauteen. Tällöin on kuitenkin suositeltavaa käyttää kolmen kuukauden liukuvaa keskiarvoa (=kolme kuu-

kautta lasketaan yhteen sekä tarkasteltavasta jaksosta, että vertailujaksosta) kausitasoitettu sarjasta, sillä se antaa selkeämmän kuvan suhdannekäänteistä.

Yritysten ja toimipaikkojen kuukausittaisissa kertymissä on mukana ne aineiston yritykset tai toimipaikat, jotka ovat tarkasteltavasta muuttujasta riippuen tuottaneet liikevaihtoa, maksaneet palkkoja tai joilla on ollut kokopäivätyöllisiä. Aineiston uusimpien kuukausien lukumäärätiedolla voi arvioida aineiston kertymistä. Viralliset yritysten ja toimipaikkojen vuositasoiset lukumäärät tuottaa Tilastokeskuksen yritysrekisteri. Yritysrekisterin vuositasoiset lukumäärätiedot sisältyvät myös rakennetietoihin.

Kuukausitasoiset euroestimaatit tuotetaan joihinkin tietopalveluihin erillisinä lisätilauksina. Asiakaskohtainen suhdanpalvelu on uudistanut euroestimaattien tuotantotapaa keväällä 2014. Uudessa menetelmässä eurojen tasotietona käytetään yhtenäisesti indeksien perusvuotta (vuosi 2015=100), ei siis yritysrekisterin uusinta vuositilastoa kuten aiemmin. Uuden menetelmän myötä toimialojen euroestimaattisarjat eivät enää jatkossa muutu koko aikasarjan osalta, vaan tiedot päivittyvät ainoastaan samalta ajalta kuin indeksisarjatkin.

Muuttajat

Liikevaihto lasketaan ilman arvonlisäveroa. Kuvattava liikevaihto voi sisältää joitakin tuloslaskelman liikevaihtoon kulumattomia eriä, kuten käyttömaisuuserien myyntejä, muita tuottoja, satunnaisia eriä, käänteisesti verovelvollisia ostoja, tuotteiden omaa käyttöä ja agentuurien myyntiä. Poikkeukselliset erät poistetaan laskennasta.

Palkkasumma tarkoittaa yritysten maksamien bruttomääräisten palkkojen summaa. Palkkoihin sisällytetään kaikkien yrityksen palveluksessa olevien työntekijöiden rahamääräiset korvaukset kuukauden aikana tehdystä työstä. Palkat sisältävät kaikki työntekijöiltä kannettavat tuloverot ja sosiaaliturvamaksut sekä lisäksi erilaiset lisätyöt (ylityö, yötyö), bonukset ja lomarahat. Palkkaan sen sijaan eivät kuulu optiot, työn tekemiseen liittyvät kulut tai työnantajan sosiaaliturvamaksut.

Henkilöstömäärä-indikaattorilla tarkoitetaan yritysten kokopäivätyöllisten määrää kalenterikuukauden aikana. Esimerkiksi kaksi puolipäiväistä työntekijää vastaa yhtä kokopäivätyöllistä. Henkilöstömääräindikaattori tuotetaan yritysrekisterin kahden vuoden takaisesta henkilöstömäärätiedosta sekä ansiotason muutoksesta puhdistetun palkkasummakehityksen perusteella. Yrittäjien henkilöstömäärä estimoidaan liikevaihdon kehityksen perusteella. Yrityksille, joilta ei ole kahden vuoden takaista henkilöstötietoa, lasketaan henkilöstömäärä jakamalla yrityksen palkkasumma toimialan keskipalkalla.

Vientitiedot ovat osa liikevaihtoa. Vienti koostuu verottomasta liikevaihdosta, EU:n sisäisestä viennistä ja EU-alueen ulkopuolisesta viennistä. Liikevaihdon tavoin vientiin ei sisällytetä arvonlisäveroa.

Rakennetiedot

Rakennetiedot sisältävät toimeksiantoon sisältyvien yritysten ja toimipaikkojen lukumäärät, kuvattavasta muuttujasta riippuen liikevaihdon, viennin tai palkkasumman vuositasoisen absoluuttisen luvun euroina tai vuositasoisen yhteenlasketun henkilöstömäärän. Rakennetiedot tuotetaan uusimmalta Tilastokeskuksen yritys- ja julkisyhteisörekisterin vuositilaston julkaisuvuodelta (tällä hetkellä vuosi 2016). Myös henkilöstömäärätietojen sekä euromääräisten liikevaihtotietojen lähteenä käytetään yritysrekisteriä. Palkkasumman ja viennin vuositiedot muodostetaan verohallinnon kausiveroaineistosta, koska yritysrekisteri ei sisällä toimipaikoittaista tietoa palkkasummasta eikä viennin määrästä.

Tietojen revisoituminen

Revisio tarkoittaa tietojen tarkentumista. Tietojen tarkentuminen johtuu esimerkiksi laskentaan käytettävissä olevan aineiston muutoksista tai saaduista uusista tiedoista. Uusimman kuukauden osalta verohallinnon kausiveroaineiston kattavuus on liikevaihdolla mitattuna noin 95-98 prosenttia. Kausiveroaineisto kertyy 12 kuukauden ajan, jolloin yritykset voivat myös ilmoittaa muutoksia aikaisemmin ilmoittamiinsa tietoihin. Myös Yritys- ja toimipaikkarekisterin vuositiedot päivittyvät 2-12 kuukauden viiveellä tarkasteltavan ajankohdan päättymisestä. Yritysjärjestelyt, yritysten toimipaikkarakenteen muutokset, toimialojen muutokset ja yritysten aloittamiset sekä lopettamiset aiheuttavat myös tarkentumista tietoihin.

Tietojen tarkentumisesta johtuen tietoja julkaistaessa on hyvä mainita minkä ajankohdan tiedot tarkentuvat ja mihin ajankohtaan asti.

Lisätietoja antavat:**Pohjois-Savon Liitto**

Sepänkatu 1, Kuopio, PL 247, 70101 Kuopio
aluekehityspäällikkö Jari Jääskeläinen
e-mail: jari.jaaskelainen(at)pohjois-savo.fi
puh. +358 44 7142 626

Pohjois-Savon ELY-keskus

Kallanranta 11, PL 2000, 70101 Kuopio
Yksikön päällikkö, Yrittäjyys ja Osaaminen
e-mail jan.blomberg(at)ely-keskus.fi
puh. 0295 026 552

aluekehityssuunnittelija Teemu Juntunen
e-mail: teemu.juntunen(at)pohjois-savo.fi
puh. +358 44 7142 670